

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์ ดร. อิศระ นิตินันท์ประภาส ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๘/๒๕๕๒

วันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๒

เรื่อง ศาลจังหวัดหล่มสักส่งความเห็นของคู่ความที่ได้แย้งว่า “บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ” มายังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย

ตามหนังสือที่ ยธ ๐๒๐๑/๐๕๕๕๗ ลงวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๒ กระทรวงยุติธรรมแจ้งว่า ศาลจังหวัดหล่มสักขอให้กระทรวงยุติธรรมส่งความเห็นของคู่ความในคดีแพ่งหมายเลขดำที่ ๕๒๑/๒๕๕๑ ระหว่างธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) โจทก์ บริษัท หล่มสักเมืองใหม่ จำกัด ที่ ๑ กับพวก รวม ๔ คน จำเลย ซึ่งได้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามมาตรา ๒๖๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กระทรวงยุติธรรมจึงส่งความเห็นดังกล่าวมายังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย พร้อมทั้ง ส่งสำนวนคดีมาเพื่อประกอบการพิจารณาด้วย

ข้อเท็จจริงที่ปรากฏในสำนวนคดีนี้มีว่า ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ได้เป็นโจทก์ฟ้องบริษัท หล่มสักเมืองใหม่ จำกัด ที่ ๑ บริษัท เมาทนพาร์คอินเตอร์เนชั่นแนล กอล์ฟ แอนด์ รีสอร์ท จำกัด ที่ ๒ นายประสม ประคุณศึกษาพันธ์ หรือประคุณสุขใจ ที่ ๓ นางรัชนิกร หรือจรรยา ประคุณศึกษาพันธ์ หรือประคุณสุขใจ ที่ ๔ เป็นจำเลยในข้อหากู้ยืมเงิน กู้เบิกเงินเกินบัญชี อาวัลกำประกัน บังคับจำนอง โดยให้จำเลยทั้งสี่ร่วมกันชำระหนี้ให้แก่โจทก์เป็นเงิน ๒๕,๔๒๕,๖๕๐.๗๕ บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๑๕.๗๕ ต่อปี ของต้นเงิน ๒๑,๓๔๕,๔๗๘.๘๖ บาท นับตั้งแต่วันฟ้อง เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระหนี้ให้โจทก์เสร็จสิ้นหากจำเลยทั้งสี่ไม่ชำระหนี้ให้บังคับจำนองที่ดิน น.ส. ๓ ก. เลขที่ ๑๓๕๖ ตำบลแคมป์สน อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ พร้อมสิ่งปลูกสร้างบนที่ดินดังกล่าว และบังคับจำนองอาคารชุดชื่อ เมาทนพาร์ค แบบบ้านชั้นห้องชุดเลขที่ ๔๕, ๔๗, ๖๐, ๖๔, ๖๘, ๗๐, ๗๓, ๗๕, ๘๑, ๘๖, ๘๑, ๘๕, ๑๐๓, ๑๑๗, ๑๒๑ และ ๑๒๔ รวมสิบหกห้อง ซึ่งตั้งอยู่บนที่ดินโฉนดเลขที่ ๘ ตำบลแคมป์สน อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ รวมตลอดทั้งทรัพย์สินอื่นของจำเลยทั้งสี่ ออกขายทอดตลาดนำเงินชำระหนี้ให้ครบถ้วน

จำเลยที่ ๑ - ๓ ให้การปฏิเสธฟ้องของโจทก์ทั้งสิ้นและให้การต่อสู้ในประเด็นต่างๆ ซึ่งเป็นเรื่องที่อยู่ในอำนาจของศาลยุติธรรมที่จะพิจารณาวินิจฉัย

ในระหว่างการพิจารณาคดี จำเลยที่ ๑ - ๓ ได้ยื่นคำร้องต่อศาลจังหวัดหล่มสัก มีใจความว่า การที่โจทก์คิดอัตราดอกเบี้ยที่ผิดนัดต่อโจทก์ตามประกาศของโจทก์ที่ส่งศาลและนำมาอ้างเป็น บทบัญญัติกฎหมายที่จะบังคับคดีต่อจำเลย นั้น จำเลยทั้งสามเห็นว่าเป็นการอ้างอัตราดอกเบี้ยที่ไม่ชอบ เพราะขัดต่อพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๑๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๔ และพระราชบัญญัติ ดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๒๓ มาตรา ๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติ ดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๓ เพราะพระราชบัญญัติ ดังกล่าวได้ให้อำนาจธนาคารแห่งประเทศไทยเท่านั้น ที่จะกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติในเรื่อง ดอกเบี้ยและส่วนลดที่ธนาคารพาณิชย์อาจเรียกได้และเพื่อประโยชน์ในการแก้ไขสภาวะเศรษฐกิจของ ประเทศ รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทย จะกำหนดอัตราสูงสุดของดอกเบี้ย ที่สถาบันการเงินอาจคิดจากผู้กู้ยืมให้สูงกว่าร้อยละ ๑๕ ต่อปีได้ ซึ่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวบัญญัติ ไว้ชัดเจนว่า ในการคิดอัตราดอกเบี้ยเป็นอำนาจของธนาคารแห่งประเทศไทยเท่านั้น แต่ต้องโดยความ เห็นชอบของรัฐมนตรี แต่ประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง การกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ ปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ยและส่วนลด ซึ่งประกาศ ณ วันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๓๖ ข้อ ๓ (๔) มีข้อยกเว้นว่า “เว้นแต่ในกรณีที่ลูกค้าปฏิบัติผิดเงื่อนไข ธนาคารพาณิชย์จะเรียกดอกเบี้ยและส่วนลดได้ไม่เกินอัตรา ดอกเบี้ยสูงสุดที่ธนาคารพาณิชย์ประกาศกำหนดสำหรับลูกค้าที่ปฏิบัติผิดเงื่อนไข”

ฉะนั้น ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยดังกล่าว จึงเป็นประกาศที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพราะประกาศนี้เป็นประกาศที่ฝ่าฝืนพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับข้างต้นที่ให้อำนาจธนาคารแห่งประเทศไทย เท่านั้น เป็นการกำหนดเพดานอัตราดอกเบี้ยสูงสุดไว้ แต่ประกาศนั้นกลับให้ธนาคารพาณิชย์เป็นผู้กำหนดประกาศได้เองตามอำเภอใจ จึงปรากฏอัตราดอกเบี้ยอัตราสูงสุดหลายอัตราของธนาคารพาณิชย์

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้ร้องจึงเห็นว่า โจทก์คิดอัตราดอกเบี้ยหลังผิดนัดสูงเกินกว่า ที่กฎหมายกำหนดแล้ว ยังคิดอัตราดอกเบี้ยตามอำเภอใจซึ่งตามกฎหมายทั้งสองฉบับดังกล่าวมิใช่เป็น สิทธิของโจทก์หรือธนาคารพาณิชย์จะกำหนดอัตราดอกเบี้ยได้เองตามอำเภอใจ ซึ่งเป็นการคิดดอกเบี้ย ที่ไม่มีกฎหมายรองรับหรือขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๖ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๒๖๔ เพราะประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทยฉบับดังกล่าวข้างต้นขัดต่อ กฎหมายและประกาศดังกล่าวยังไม่ได้ผ่านสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ซึ่งปัญหาข้อโต้แย้งดังกล่าว ยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมาก่อน ผู้ร้องจึงขอให้ศาลจังหวัดหล่มสักส่งข้อโต้แย้งทางกฎหมาย ของผู้ร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย

พิจารณาแล้ว ตามคำร้องดังกล่าว มีประเด็นที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ดังนี้

๑. ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง การกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ย และส่วนลด ลงวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๓๖ เป็นประกาศที่ฝ่าฝืนพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๑๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ และพระราชบัญญัติดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๒๓ มาตรา ๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๓ หรือไม่

๒. ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยดังกล่าวข้างต้น ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ และมาตรา ๓๐ หรือไม่

ในเบื้องต้น จะพิจารณาว่าการร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามประเด็นดังกล่าว ข้างต้นชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้น ต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และส่งความเห็นเช่นนั้นตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญ จะได้พิจารณาวินิจฉัย”

จะเห็นได้ว่า ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าว ศาลหรือคู่ความมีสิทธิขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖* คือขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ ถ้ายังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น

โดยที่ “กฎหมาย” ตามที่กล่าวถึงในมาตรา ๒๖๕ วรรคแรก หมายถึง พระราชบัญญัติ หรือพระราชกำหนดที่ตราขึ้นตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ดังที่ผู้ทำคำวินิจฉัยได้วินิจฉัยไว้แล้ว ในคำวินิจฉัย (ส่วนตน) ที่ ๔/๒๕๕๒ ดังนั้น ตามนัยมาตรา ๒๖๕ ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยว่า บทบัญญัติใดของพระราชบัญญัติหรือพระราชกำหนดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่

* รัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ บัญญัติว่า “รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้”

ฉะนั้น การที่ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า ประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง การกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ยและส่วนลด ลงวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๓๖ ผ่าฝืนพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๑๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๔ และพระราชบัญญัติดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๒๓ มาตรา ๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๓ ตามประเด็นข้อแรกก็ดี การที่ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า ประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทยดังกล่าวซึ่งมิใช่ “กฎหมาย” ตามนัยของมาตรา ๒๖๔ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ตามประเด็นข้อหลังก็ดี จึงไม่เป็นไปตามมาตรา ๒๖๔ ของรัฐธรรมนูญ และไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

อาศัยเหตุดังกล่าวมาข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้อง

ศาสตราจารย์ ดร. อิศระ นิติกันต์ประกาศ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ